การพัฒนารูปแบบการจัดการยาเหลือใช้ของผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

สรศักดิ์ เสดา*

*เภสัชกร โรงพยาบาลภูสิงห์ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

โทร: 09-1828-3727; Email: sorasukseda@gmail.com

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการยาเหลือใช้ของผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนากระบวนการประกอบด้วย 1) ผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง 3 คน 2) ญาติผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง 3 คน 3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 3 คน 4) ผู้นำชุมชน 3 คน 5) พยาบาลวิชาชีพ 3 คน 6) นักวิชาการสาธารณสุข 2 คน 7) เภสัชกร 2 คน 8) แพทย์ 1 คน รวม 20 คน โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ประกอบด้วยการวางแผน (Planning: P) การปฏิบัติการ (Action: A) การสังเกตการณ์ (Observation: O) และการสะท้อนกลับ (Reflection: R) จำนวน 2 วงรอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 20 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตั้งแต่วันที่ 1ตุลาคม 2568 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2569 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการรวบรวม จัดหมวดหมู่ วิเคราะห์เนื้อหา และเปรียบเทียบผลต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยใช้สถิติ paired t-test กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการยาเหลือใช้ของผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอำเภอภูสิงห์ จังหวัด ศรีสะเกษ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การคัดกรองและประเมินยาเหลือใช้รายบุคคล (Individual Medication Assessment) 2) การติดตามและส่งเสริมความร่วมมือในการใช้ยา (Medication Adherence Support) 3) การบริหารจัดการยาคืนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Digital Drug Return Management) 4) การมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนและทีมสหวิชาชีพ (Community and Multidisciplinary Participation) 5) การประเมินมูลค่าความสูญเสียและการวางแผนเชิงนโยบาย (Economic Evaluation and Policy Planning) และหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีผลต่างค่าเฉลี่ยของคะแนน การจัดการยาเหลือใช้ของผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการวิจัยควรขยายการใช้รูปแบบการจัดการยาเหลือใช้ไปยังหน่วยบริการสุขภาพอื่น เพื่อส่งเสริมการใช้ยาอย่างเหมาะสม ลดปริมาณยาเหลือใช้และความสูญเสียทางเศรษฐกิจ พร้อมทั้งพัฒนาระบบติดตามผู้ป่วยและการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อความยั่งยืนของระบบบริการสุขภาพชุมชน

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ การจัดการยาเหลือใช้ ผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง